

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5

Telefon interurban 113.

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno Din 16.—, četrtletno Din 9.—, inozemstvo Din 64.—, — Poštno-čekovni račun 10.603.

Cena inseratov: cela stran Din 2000.—, pol strani Din 1000.—, četrt strani Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—, 1/16 str. Din 125.—, Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Če bratje mro...

Koroško pismo.

Tudi na Koroškem vlada gospodarska kriza. Kmet ne more prodati svojih pridelkov, ali pa le za prav nizko ceno. Tarejo ga visoki davki, ki jih je cela vrsta. Eden najbolj nadležnih davkov je davek na blagovni promet. Od vsake svinje, od vsake živali sploh, ki jo kmet proda, mora posebej plačati davek. Celó od čebel je treba plačati davek. — Poleg davka pa kmeta enako ali pa še bolj tlačijo socialne dajatve. Posestnik, ki je lani prodal svinj za 3000 šilingov, t. j. 24.000 Din, je moral lani plačati za svoje posle 2700 šilingov, t. j. 21.600 Din za socialno zavarovanje poslov. Torej skoro ves izkupiček, ki ga je dobil od prodanih svinj, je šel za kmeta težko obremenjujočo socialno dajatev. Pri vsem tem pa je treba pomniti, da zavarovani posel, če zboli, dobi v lekarni zelo pogosto manjvredna zdravila, ker se lekarne branijo dati draga zdravila, češ da jim bolniške blagajne slabo plačajo. Če hoče torej res dobra zdravila, si mora zavarovavec ista še sam plačati.

Nadaljno veliko zlo na Koroškem je danes priseljevanje Nemcev iz Nemčije ali nemška kolonizacija. Do zdaj so kupili Nemci iz Nemčije na Koroškem 4811 orolov sveta za 4.592.000 šilingov, t. j. za 36.736.000 Din. Od tega največ v slovenskem delu Koroške. Ta nemška kolonizacija je slovenskemu življu na Koroškem posebno nevarna. Danes že najdete skoro po vseh slovenskih župnijah in občinah na Koroškem nemške priseljence. Po vrhu vsega so ti navadno še luterani. Tako ima na primer mala slovenska župnija Vogrče pri Pliberku že dvajset nemških priseljenčev — luteranov iz Nemčije. To je za malo župnijo, ki šteje komaj nekaj nad 300 duš, zelo visoko število. Z vsemi sredstvi se trudijo, da ponemčijo koroške Slovence. Ker jim gre ponemčevanje potom šole še prepočasí, še nasedlujejo nemške luterane med Slovence. To delo vrši koroško nemško društvo »Heimathund« (domovinska zveza). Bolj pravilno bi se reklo »Heimathverrat« (izdajstvo domovine), kajti društvo vlačí tujca v deželo, da izpodriva domačina, predvsem Slovenca. »Heimathund« je nastal iz »Heimathdiensta«, to je društvo, ki je imelo v rokah vso nemško propagando ob plebiscitnem času.

Zelo žalostno je tudi v župnijah, ki so jih po plebiscitu zasedli nemški duhovniki. Ti so deloma slovenščino popolnoma izrinili iz cerkve in iz kateheze, ali pa so jo močno omejili. V Velikovcu, kjer je bila v dobi stare Avstrije vsako nedeljo po ena slovenska in ena nemška pridiga, evangelij pa se je pri obeh pridigah bral v obeh jezikih, danes ni nobene slovenske pridige več in tudi evangelij se čita samo nemški. V Grebinju so bile prej samo slovenske pridige, le evangelij se je čital tudi nemški, danes je vsako nedeljo nemška in slovenska pridiga, poje se pri maši samo nemški in tudi popoldanska nedeljska pobožnost je nemška (prej slovenska). In vendar šteje župnija 1400 duš, od tega trg Grebinj 400 duš; okolica 100 duš, ki so Slovenci. Tudi tržani so po narodnosti Slovenci, seveda nemškutarji.

Še slabše je v celovski okolici. Popolnoma ponemčene so cerkve v Grabštajnu, Št. Jakobu pri Celovcu, Zreleu, Vetrinju, Timenici, Št. Lipšu, Št. Tomažu. Poslušajmo, kaj piše »Koroški Slovenec« od 13. maja t. l. pod naslovom Št. Tomaž pri Celovcu:

»Junija 1926 je škofijstvo odredilo, da mora biti vsako drugo nedeljo slovenska pridiga. Teh pridig ni več. Dalje je škofijstvo odredilo, da se morajo otroci učiti tudi slovenske molitve. Pa se ne učijo slovenskih molitev, marveč samo nemške. (Župnijo oskrbuje koroški nemški duhovnik, ki je slovenščine le za silo vešč.) Lani je župnijo oskrboval župnik Kruger iz Timenice. (G. Kruger je Nemeč iz Virtembergškega, slovenščine ne vešč, čeprav je Timenica slovenska župnija.) Na Šentflorijanovo so lani prišle tri procesije. Prvo mašo je bral šentjakobski župnik. Takoj ob pričetku je začel timeniški župnik glasno moliti rožni venec v nemškem jeziku. Med celo drugo sveto mašo je bila nemška pridiga, četudi so hoteli peti domači pevci. Zadnjo sveto mašo bere domači župnik. Tukaj pevstva zbora (domači in šentjakobski) nista vedela, ko sta že dvakrat pogorela, kako naj si razdelita vloge. Pa ni bilo treba razdeljevati vlog, ker pred zadnjo mašo je prišel župnik Kruger v albi na kor in ukazal, da se sme pri njegovi maši peti samo nemški.«

Ubogi, ubogi koroški Slovenci, ko jim zdaj še iz cerkve izrivajo materinsko slovensko besedo!

Leta 1925. je izdala celovška škofijstvo stenski zemljevid župnij krške škofije. Na tem zemljevidu so označene

župnije: Timenica, Št. Lipš ob Krki in Št. Tomaž kot slovenske župnije. Danes v cerkvi v Timenici in v Št. Lipšu ne slišiš več slovenske besede, v Št. Tomažu ni več slovenske pridige! Župnija Grabštanj, Zrelec, Št. Jakob, Vetrinj — vse v celovski okolici — so na zemljevidu označene kot slovensko-nemške, torej kot pretežno slovenske; a ne odrasli vernik, ne otrok ne sliši več v teh cerkvah ali v šoli besede božje ali molitve v svojem slovenskem materinskem jeziku! Župnija Otmanje, ležeče na južnem pobočju in ob južnem vznožju slovite Magdalenske gore, je označena na imenovanem zemljevidu kot nemško-slovenska župnija (še pred 50. leti je bila to popolnoma slovenska župnija), pa i šola i cerkev sta popolnoma nemški. Ne ene slovenske besedice ne tod ne tam! — Žalostna nam majka, če bo šlo tako dalje, nam bodo čisto ponemčili Koroško!

Ali pa vzemite lepo slovensko župnijo Marija na Zili pri Beljaku, kjer je dolgo vrsto let pastiroval pisatelj gosp. Ksaver Meško. Tedaj je seveda je bilo v cerkvi pri Mariji na Zili vse slovensko. Danes je pri Mariji na Zili nemški duhovnik, cerkev je ponemčena in tudi ljudstvo se brzovito ponemčuje.

Tako se tepta naravno narodno pravo naših bratov v Korotanu. Na smrt so obsojeni, in obsodba se že brezobzirno izvršuje.

*

V NAŠI DRŽAVI.

Ustanovitev zavoda (instituta) za narodne manjšine v naši državi. V Subotici se ustanovi zavod za obrambo koristi vseh narodnih manjšin v naši državi. To bo prvi nestrankarski institut, ki bo namenjen v prvi vrsti za narodne manjšine v naši državi, in ne kakor tozadevni zavodi v Nemčiji in v Avstriji, ki se ne brigajo za svoje lastne manjšine, ampak jim je le naloga: zasledovati usodo in gibanje nemških manjšin onstran meje. Kako vrši avstrijski manjšinski institut za slovensko narodno manjšino na Koroškem, o tem razpravlja uvodnik »Slovenskega Gospodarja«.